HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

SAMMAKKO-projekti loppuraportti

Näkökulmia maahanmuuttajien valmentavaan koulutukseen

Lauri Rinne

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11 / 2013

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Lauri Rinne	**Sivumäärä** 40 ja 1 liitesivua
Työn nimi SAMMAKKO-projektin loppuraportti	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Makkonen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja 4Y-ammattikorkeakoulut	

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni on SAMMAKKO-projektin loppuraportti ja se on muodoltaan toiminnallinen opinnäytetyö. Opinnäytetyöni tarkoitus on dokumentoida ja evaluoida toteutettua projektia. Työn ovat tilanneet 4Y-ammattikorkeakoulut. Nämä ammattikorkeakoulut ovat myös toteuttaneet SAMMAKKO-projektin yhteistyössä keskenään. 4Y-ammattikorkeakouluihin kuuluu Diakonia ammattikorkeakoulu, Haaga-Helia, Arcada ja Humanistinen ammattikorkeakoulu.

SAMMAKKO-projekti on maahanmuuttajille suunnattu ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus, joka toteutettiin ensimmäistä kertaa, eli se oli pilottiprojekti. Ajankohdallisesti projekti toteutettiin lukuvuotena 2012-2013.

Tiedot projektin evaluointia varten on kerätty haastattelemalla projektiin osallistuneita henkilöitä. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Haastatteluissa kerättiin kuuden projektiin osallistuneen henkilön näkemyksiä, faktoja ja arvioita projektin toteutumisesta. Tämän lisäksi materiaalina käytettiin projektiin osallistuneiden henkilöiden itse tuottamaa materiaalia.

Opinnäytetyö on ammattialalle tärkeä sillä maahanmuuttajille suunnattu valmentava koulutus ja siinä suoritetut opintopisteet ovat tulossa suomalaisiin ammattikorkeakouluihin yhdeksi rahoitusperusteeksi. Loppuraportista selviää projektin kohtaamia haasteita ja esille nousseita vahvuuksia, jotka palvelevat tulevaisuudessa vastaavanlaisia projekteja. Koska valmentava koulutus on uusia asia Suomessa, tulee pilottihanke ja siinä ilmenneet seikat dokumentoida tarkasti.

Työssä käsitellään myös maahanmuuttajien asemaa Suomessa, jonka avulla perustellaan tarve ja syyt valmentavan koulutuksen järjestämiselle.

Asiasanat Monikulttuurisuus, Ammattikorkeakoulututkinnot, Pedagogiikka, Ulkomaalaiset opiskelijat

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Lauri Rinne	**Number of Pages 40+1**
Title SAMMAKKO-projects final report	
Supervisor(s) Juha Makkonen	
Subscriber and/or Mentor	

Abstract

My thesis if final report for SAMMAKKO-project, and it takes the form of a functional thesis work. Aim of this thesis is to document and evaluate the project. SAMMAKKO-project was made and funded by 4Y-Universities of Applied Sciences. This thesis was also ordered by these universities. 4Y-polytechnics include Diakonia University of Applied Sciences, Haaga-Helia, Arcada and University of Applied Sciences of Humanities.

SAMMAKKO-project was polytechnic studies preparatory training aimed for immigrants. It was conducted first time in academic year 2012 to 2013 and it was a pilot project.

Information for evaluation of the project was collected by interviewing people involved in the project. The interviews were carried out in as semi-structural theme interviews. Total number of six people were interviewed and asked about views, facts and reviews of the implemented project. In addition material made by people behind this project was also used for information.

This thesis is important for my professional field because preparatory training for polytechnic studies are quite a new thing in Finland. There is also changes proposed to law governing the funding of universities of applied sciences regarding these studies. Final report shows strengths and challenges that SAMMAKKO-project faced and takes an analytical view on them. Also the course of the project is carefully documented. These finds can be utilized in the future when SAMMAKKO-project continues or similar project are made.

This work also sheds light on status of immigrants in Finland in order to show the need and reasons for such project to take place in future. This is because our immigrant population is on the rise in an accelerating pace.

Keywords: Multiculturalism, Degrees in Universities of Applied Sciences, Pedagogy, Foreign Students

SISÄLLYS

1 JOHDANTO....6
1.1 Humanistinen ammattikorkeakoulu....7
1.2 Haaga-Helia....8
1.3 Diakonia ammattikorkeakoulu....8
1.4 Arcada....9
2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA....10
2.1 Maahanmuuttajien koulutus....11
2.2 Maahanmuuttajat työelämässä....12
2.3 Johtopäätöksiä maahanmuuttajien tilanteesta....13
3 TIEDONHANKINTA....15
4 SAMMAKKO -PROJEKTI....17
4.1 Opintojen rakenne....18
4.2 Pedagogiset ratkaisut....20
4.3 Suomen kielen opetus....21
4.4 Ruotsin kielen opetus....23
4.5 Projektin tavoitteet....24
5 LOPPUARVIOINTI....26
5.1 Vahvuudet....27
5.2 Haasteet....28
5.3 Mahdollisuudet....30
5.4 Uhat....30
6 JOHTOPÄÄTÖKSET....33
7. OPINNÄYTETYÖPROSESSIN POHDINTA....36
LÄHTEET....39
LIITTEET....41
Haastattelukysymykset....41

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on loppuraportti SAMMAKKO-projektille, joka oli maahanmuuttajille suunnattu suomalaisiin ammattikorkeakouluopintoihin valmentava koulutus. Työn tavoite on tuoda esille projektissa esiintyneitä haasteita ja vahvuuksia, joita tulisi välttää tai hyödyntää tulevaisuudessa vastaavissa projektissa. SAMMAKKO oli myös pilottiprojekti ja toisena tavoitteena on dokumentoida projektin kulkua. Projektia tarkastelee myös toinen opinnäytetyö, joka keskittyy projektin alkuvaiheeseen ja taustoihin.

Opinnäytetyön ovat tilanneet SAMMAKKO-projektin toteuttaneet ammattikorkeakoulut. Nämä neljä yksityistä ammattikorkeakoulua, eli 4Y-ammattikorkeakoulut, ovat Arcada, Diakonia ammattikorkeakoulu, Haaga-Helia ja Humanistinen ammattikorkeakoulu. Nämä oppilaitokset esitellään yleisellä tasolla.

Opinnäytetyö arvioi projektia sen järjestäneiden tahojen, monikulttuurisen ja pedagogiikan näkökulmista. Tästä syystä opinnäytetyössä käydään läpi myös maahanmuuttajien asemaa, määrää ja historiaa Suomessa. Tarkastelemalla näitä lukuja ja tietoja voidaan käsitellä paremmin tarvetta valmentavalle koulutukselle.

Tutustuin itse SAMMAKKO-projektiin vuoden 2013 alussa. Minulle tarjottiin mahdollisuutta tehdä opinnäytetyöni siihen liittyen. Kiinnostuin mahdollisuudesta, koska olin Humanistisessa ammattikorkeakoulussa opiskellessani osallistunut monikulttuurisuuden ja kansainvälisen vuorovaikutuksen perusteet opintojaksoille ja koin ne mielenkiintoisina. Osallistuin muutamaan SAMMAKKO-projektin luentoon ja tutustuin siihen liittyviin jo julkaistuihin materiaaleihin.

Tämän jälkeen opinnäytetyöni työstämisessä tuli pieni tauko siirtyessäni työelämään hetkellisesti. Syksyllä 2013 palasin opinnäytetyöni pariin ja ryhdyin toteuttamaan haastatteluja SAMMAKKO-projektiin osallistuneille henkilöille. Haastatteluilla oli tarkoitus kerätä tietoa ja arvioita projektiin eri tavoilla osallistuneilta henkilöiltä. Tätä tietoa voisin hyödyntää opinnäytetyössäni. Oma osallis-

tumiseni SAMMAKKO-projektiin ja sen seurantaan oli sen verran vähäistä, että en sillä voisi suorittaa kattavaa evaluointia ja dokumentointia projektista.

Käyn opinnäytetyössäni läpi myös omaa työskentelyprosessiani, sillä koen reflektoinnin ja oman työn pohdinnan tarjoavan oppimiskokemuksia, joista on hyötyä itselleni tulevaisuudessa.

1.1 Humanistinen ammattikorkeakoulu

Humanistinen ammattikorkeakoulu on yksityinen verkostoammattikorkeakoulu, jolla on alueyksiköitä ympäri Suomea. Alueyksiköt sijaitsevat pääkaupunkiseudulla, Joensuussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Turussa. Näiden lisäksi rehtorin toimisto on Helsingin keskustassa. Näiden alueyksiköiden lisäksi Humanistisella ammattikorkeakoululla on lakkautettavana olevia kampusalueita Joensuussa ja Torniossa, jotka toimivat vuoden 2015 loppuun sekä Äänekoskella, jossa toimintaa on vuoden 2014 loppuun asti.

Humanistinen ammattikorkeakoulu kouluttaa sekä yhteisöpedagogeja, kulttuurituottajia että viittomakielentulkkeja. Vastaavasti koulutusohjelmat ovat kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma, kulttuurituotannon koulutusohjelma ja viittomakielentulkin koulutusohjelma. Näiden laajuudet ovat yhteisöpedagogilla 210 opintopistettä 3½ vuodessa ja kulttuurituottajilla sekä viittomakielentulkeilla 240 opintopistettä neljässä vuodessa.

Näiden lisäksi Humanistisessa ammattikorkeakoulussa on mahdollista suorittaa ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Näitä koulutusohjelmia on kaksi, joista kummatkin ovat kansainvälisiä: Degree Programme in Sign Language Interpreting ja Degree Programme in Youth Work and Social Equity. Kummatkin ovat laajuudeltaan 90 opintopistettä.

Yhteisöpedagogin opinnoista tulee mainita tarkemmin, sillä SAMMAKKO-projektissa sovellettiin opetusmateriaalia yhteisöpedagogin koulutusohjelmasta. Sen keskeisemmät sisällöt ovat kansalais- ja järjestötoiminta, sosiaalinen vahvistaminen nuorisotyössä, osallistavat työmenetelmät, monipuoliset vuorovaiku-

tustaidot sekä kansainvälinen ja monikulttuurinen toiminta. (Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2013).

1.2 Haaga-Helia

Haaga-Helia on vuonna 2007 syntynyt kahden ammattikorkeakoulun, Helia ammattikorkeakoulu ja Haaga Instituutti AMK, yhteenliittymä. Haaga-Helialla on kuusi toimipistettä, jotka sijaitsevat Haagassa, Pasilassa, Vallilassa ja Malmilla. Myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella on kampusalueita, nämä sijaitsevat Vierumäellä ja Porvoossa.

Haaga-Heliasta valmistuu opiskelijoita medianomiksi, tradenomiksi tai restonomiksi. Vierumäen kampukselta valmistuu myös liikunnanohjaajia. Opiskelut kestävät pääasiassa 3-3,5 vuotta ja tutkintojen laajuus on 210 opintopistettä.

Haaga-Helia tarjoaa myös aikuiskoulutusta hotelli- ja ravintola-alalla, liiketaloudessa, matkailualalla, tietotekniikassa sekä liikunta-alalla. Ylempiä AMK-tutkintoja on myös englanniksi, jokaisessa edellä mainitussa ylemmän AMK:n koulutusohjelmassa.

1.3 Diakonia ammattikorkeakoulu

Diakonia ammattikorkeakoulu on yksityinen ammattikorkeakoulu, joka järjestää koulutusta seitsemällä eri paikkakunnalla: Helsingissä, Järvenpäässä, Kauniaisissa, Porissa, Turussa, Pieksämäellä ja Oulussa.

Diakonia ammattikorkeakoulun juuret ovat eritysesti Helsingin Diakonissalaitoksessa sekä sen synnyttämissä oppilaitoksissa. Helsingin Diakonissalaitos aloitti toimintansa 1897 ja vajaa sata vuotta myöhemmin, vuonna 1989 aloitettiin keskustelu Suomen ammattikorkeakoulukokeilusta. Diakonisen ammattikorkeakoulun puolesta kokeilu aloitettiin vuonna 1996 ja sen toiminta vakinaistettiin vuonna 2000.

Diakonia ammattikorkeakoulussa on mahdollista opiskella hoitotyön, puhuttujen kielten tulkkauksen, sosiaalialan ja viittomakielentulkin koulutusohjelmissa. Näiden lisäksi tarjolla on englanninkielinen Degree Programme in Social Services. Laajuudeltaan opinnot vaihtelevat 210 opintopisteestä 240 opintopisteeseen. Vastaavasti opiskeluaika on 3,5 vuodesta neljään vuoteen.

1.4 Arcada

Arcada on Helsingin sijaitseva yksityinen ammattikorkeakoulu. Muista 4Y-ammattikorkeakouluista poiketen Arcadalla ei ole muita kampusalueita, kuin Helsingin Arabianrannassa sijaitseva.

Arcada erottuu myös muilla tavoin toisista ammattikorkeakouluista. Arcadan koulutusohjelmien opetus- ja opiskelukieli on nimittäin ruotsi tai englanti. Suoritettavan tutkinnon laajuudet vaihtelevat hieman. Opintopisteinä ilmoitettuna 210-240 opintopisteeseen ja vastaavasti kolmesta ja puolesta neljään vuoteen.

Arcadassa koulutetaan ensihoitajia, fysioterapeutteja, geronomeja, insinöörejä, kätilöitä, liikunnanohjaajia, medianomeja, restonomeja, sairaanhoitajia, sosionomeja, terveydenhoitajia, toimintaterapeutteja ja tradenomeja. Koulutusohjelmat joiden alle edellä mainitut sijoittuvat ovat Energia-ja materiaalitekniikka, Prosessi- ja materiaalitekniikka sekä Terveys ja hyvinvointi.

Myös Arcada tarjoaa ylemmän ammattikorkeakoulun tutkintoja sekä täydennyskoulutusta ja opiskelua avoimessa ammattikorkeakoulussa.

2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA

Ymmärtääksemme tarvetta järjestää ammattikorkeakouluihin valmentavia opintoja tulee meidän ymmärtää maahanmuuttajien taustaa ja asemaa Suomessa sekä työelämässä ja opinahjossa. Mikäli emme selvitä haasteita mitä maahanmuuttajien kotoutumiseen liittyy ja miten maahanmuuttajien, vieraskielisten tai ulkomaalaisten määrä Suomessa on muuttunut viimeisten vuosien aikana karkaa ymmärrys tarpeesta järjestää maahanmuuttajalähtöistä valmentavaa koulutusta.

Maahanmuuttajalla tarkoitetaan yleensä sellaista henkilöä, joka on ulkomaan kansalainen ja muuttanut Suomeen tarkoituksenaan asua Suomessa pidempään. Vaihtelevasti maahanmuuttajalla voidaan myös tarkoittaa sellaista henkilöä, jonka toinen tai molemmat vanhemmista ovat muuttaneet Suomeen. Tällöin käytetään yleensä termiä ”toisen sukupolven maahanmuuttaja” (Miettinen, 2013). Syitä maahanmuuttoon voi olla vaikkapa avioliitto, työ, pakolaisuus tai paluumuutto (Räty 2002, 11)

Ulkomaalaisella tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen. Ulkomaalaisia saattavat olla Suomessa asuvat henkilöt, joilla ei ole Suomen kansalaisuutta, vaihto-opiskelijat tai turistit. Puhuttaessa vapaaehtoisesti maahan muuttaneista, eikä esimerkiksi pakolaisista, käytetään termiä siirtolainen. (Räty 2002, 11)

Suomessa maahanmuuttajien määrä on ollut nousussa jo pitkään. Vuonna 1981 Suomeen muuttaneita ulkomaalaisia oli noin 2,5 tuhatta, kun taas vuonna 2011 maahan muuttaneiden määrä ylitti kaksikymmentätuhatta henkilöä. Määrä on ollut suhteellisen tasaisessa kasvussa lukuun ottamatta 1990-luvun alkua, jolloin maahanmuuttajien määrässä tapahtui selvä piikki. Tämä selittyy vuoden 1990 muutoksesta, jolloin inkeriläisiä ryhdyttiin tulkitsemaan paluumuuttajina ja tilastollisesti heidät sijoitettiin entisen Neuvostoliiton kansalaisiksi. Muuttoliikenne Suomeen oli tämän jälkeen laskussa aina 1990-luvun puoliväliin asti, jonka jälkeen se alkoi taas kohota tasaisesti. Muuttoliikenne ei kuitenkaan koskaan laskenut 1990-luvun alkua edeltäneelle tasolle. (Tilastokeskus, 2011, 52–55).

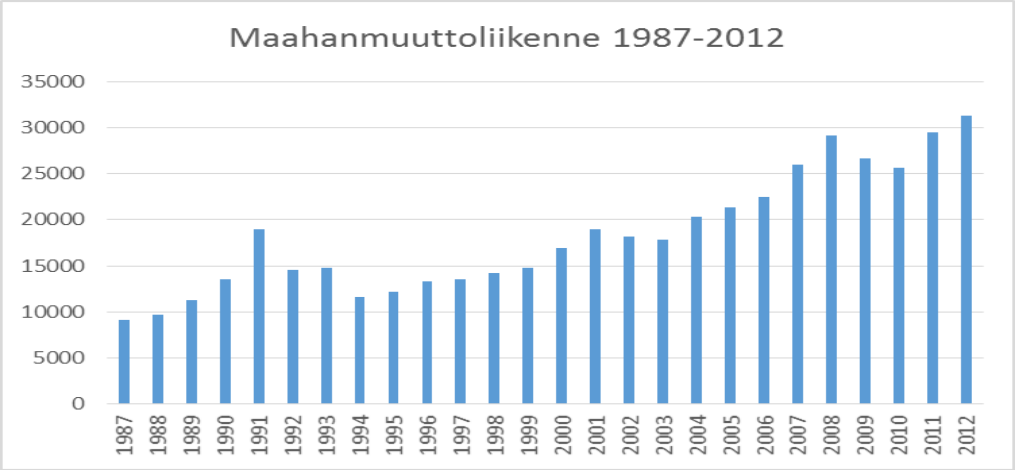

Taulukko 1: Maahanmuuttoliikenteen kehitys vuosina 1987-2012

Vuonna 2011 Suomessa asui 257 131 ulkomaalaistaustaista henkilöä, joka vastaa n. viittä prosenttia koko maan väestöstä. Suurin osa ulkomaalaisista, noin 65 %, on keskittynyt kymmeneen suurimpaan kaupunkiin: Helsinkiin, Espooseen, Vantaalle, Vaasaan, Turkuun, Tampereelle, Lahteen, Jyväskylään, Ouluun ja Kuopioon. Perheisiin kuuluu 69 % ulkomaalaistaustaisista henkilöistä. Kantaväestöllä vastaava luku on 75 %. Perheellisten ulkomaalaistaustaisten määrä on kuitenkin kasvanut vuodessa noin 6 prosenttiyksikköä, eli se on kaksinkertaistunut välillä 2002–2012.

2.1 Maahanmuuttajien koulutus

Työ- ja elinkeinoministeriön Kotoutumisen kokonaiskatsauksessa 2013 kerrotaan, että Suomessa peruskoulun 9. luokan päättäneitä vuonna 2011 oli 63 200. Puolet (50 %) jatkoi opiskeluaan lukiossa, kun taas 41 % valitsi ammatillisen koulutuksen. Jäljelle jäävä yhdeksän prosenttia eivät jatkaneet opiskeluaan välittömästi. Valitettavasti peruskoulun osalta näitä tietoja ei ole saatavilla vieraskielisyyden perusteella, joten tarkastelu keskittyy enemmän toisen- ja kolmannen asteen opintoihin.

Vuonna 2009 toisella asteella vieraskielisistä lukiossa opiskeli 34 % ja ammatillisessa koulutuksessa oli 66 %. Henkilömäärältään luvut ovat 2 660 lukiossa ja 5 163 ammatillisessa koulutuksessa. Kantaväestön osalta 43 % lukiossa (102 332 henkilöä) ja ammatillisessa koulutuksessa 57 % (133 690). Mikäli vie-

raskielisten prosentuaalisessa jakaumassa lukion ja ammatillisen koulutuksen valinneiden kesken ei tapahdu muutosta sekä oletetaan perustellusti opiskelijamäärien kasvavan, tulee vieraskielisten määrä varmasti kasvamaan ammattikorkeakoulujen valintatilaisuuksissa.

Ulkomaalaisista henkilöistä noin 60-70 prosenttiin, kuuluu luokkaan alin koulutusaste tai tuntematon. Tuntematon luokka käsittää ne henkilöit joilla ei ole esimerkiksi säilyneitä dokumentteja aikaisemmista opinnoistaan. (Tilastokeskus 2012, 48)

2.2 Maahanmuuttajat työelämässä

Ulkomaalaisten ikärakenteen ero tulee hyvin selväksi tarkastellessa työikäisyyttä. Ulkomaalaistaustaisista henkilöistä vuonna 2011 noin 80 % oli työikäisiä. Vastaava luku kantaväestön keskuudessa oli 64,9 %. Katsottaessa koko maan ikärakennetta tulee työikäisten ja alle työikäisten määrä vähenemään tulevaisuutta kohti. Kehitys on siis negatiivista, paitsi yli 65–vuotiaiden parissa, joiden määrä kasvaa vuodessa puolella prosenttiyksiköllä. Nopeinta kehitys on välillä 2010 - 2020, jonka jälkeen työikäisten negatiivinen kehitys hidastuu hieman, noin prosenttiin per vuosikymmen.

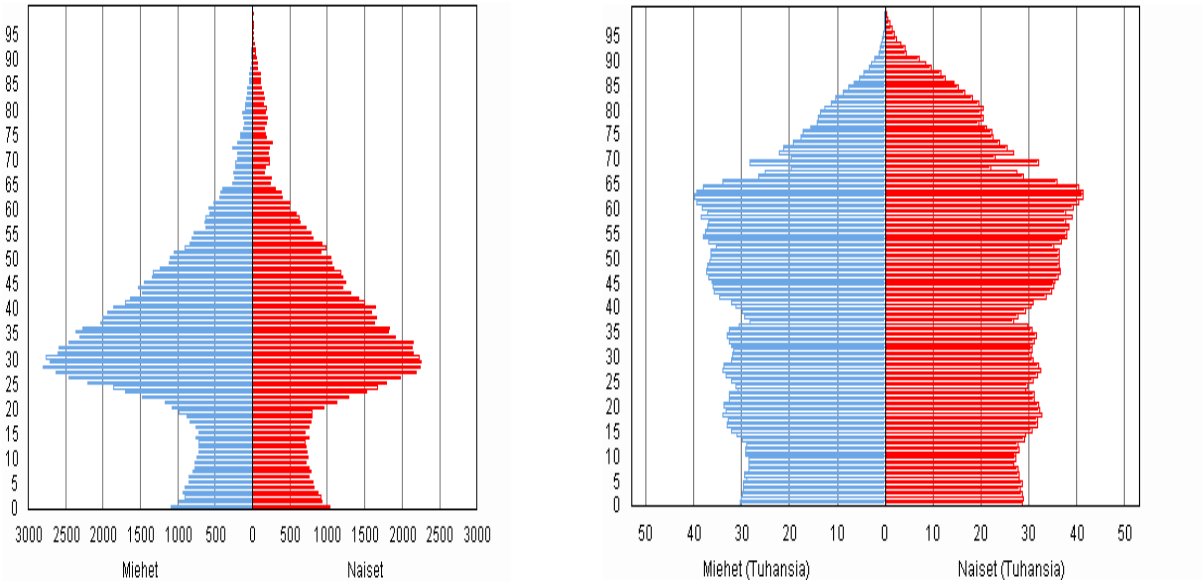

Taulukko 2: Ulkomaan ja Suomen kansalaisten ikärakenne 2010

Työnvälitysluvuin koko väestön työttömyysaste oli 9,6 % vuoden 2012 alussa. Vastaava luku ulkomaalaisten keskuudessa oli 22,7 %. Huolestuttavasti korkeakoulutettujen maahanmuuttajien osuus työttömistä on suhteellisen korkea. (Maahanmuuttovirasto 2011, 12-14 & Räty 2003, 179).

Tosin ulkomaan kansalaisten työllisyysaste oli samana vuonna 60,6 %, kun taas suomalaisten 72,6 %. Maahanmuuttajataustaisten henkilöiden työllisyysaste on sitä parempi mitä kauemmin maahanmuutosta on kulunut aikaa. Samana vuonna maahan muuttaneiden työllisyysaste on vain 42 prosenttia ja kahdesta kolmeen vuosikymmeneen maassa oleskelleiden työttömyysaste jää myös seitsemän prosenttia alle suomalaisten vastaavaan lukuun. (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2013. 16-17).

Pärjätäkseen suomalaisessa työelämässä maahanmuuttajan tulee osata kieltä, tuntea työelämänormeja sekä hallita työhön tarvittava ammatillinen osaaminen. Suomessa tarvittavaan pätevyyteen ei välttämättä riitä maahanmuuttajan aikaisempi tutkinto, jos sen katsotaan olevan liian erilainen suomalaiseen vastaavaan. Myöskään kotimaassa hankittu työkokemus ei ole yhtä suuressa arvossa kuin Suomessa saatu.

Myös kotimaa vaikuttaa työn saantiin. Suurin työttömyysaste on Irakista, Afganistanista, Iranista ja Somalista tulleilla maahanmuuttajilla, 60-70 %. Yhdysvalloista, Saksasta ja Ruotsista saapuneista maahanmuuttajista työttömiksi jää vain noin kymmenes. (Räty 2003, 179-182 & Työ- ja elinkeinoministeriö 2011)

2.3 Johtopäätöksiä maahanmuuttajien tilanteesta

Maahanmuuttoliikenne Suomeen on jatkuvassa kasvussa. Hallitus on reagoinut tähän uudistamalla kotouttamislakia ja –ohjelmaa eri hallinnonalojen yhteistyön kehittämiseksi. Painopiste on maahanmuuttajien työllisyyden parantamisessa, kotoutumisen edistämisessä ja heikossa asemassa olevien maahanmuuttajien olojen parantamisessa. Kotoutumisesta aiheutuvat kustannukset eivät saa olla esteenä sen toteuttamiselle, sillä pitkällä tähtäimellä onnistunut kotoutuminen ei tuo kuluja vaan tuloja maahanmuuttajien työllistyessä. (Mäkisalo-Ropponen 2012, 24-25)

Valmentava koulutus auttaa maahanmuuttajia työelämään ja kotoutumaan. Sen ei kuitenkaan tule korvata kotoutumiskoulutusta vaan olla sen tukena ja toimia juuri yhteistyössä eri yhteiskuntarakenteiden kanssa . Monelle maahanmuuttajalle valmentava koulutus saattaa olla eräänlainen turvaverkko syrjäytymisen estämiseksi. Ilman sitä väylät työelämään ja opiskeluun saattavat olla hyvinkin pitkäkestoinen prosessi. Vaikka valmentavalla koulutuksella ei päästäisi maahanmuuttajataustaisten tutkinto-opiskelijoiden lisääntymiseen, voi se tarjota monelle valmiuksia kuitenkin pärjätä niillä työelämän alueilla paremmin, jossa korkeakoulututkinto ei ole edellytys työskentelylle. Tähän tarvitaan tasokasta ja suunnitelmallista suomen kielen ja kulttuurin opetusta.

3 TIEDONHANKINTA

Tiedot raporttiin kerättiin haastattelemalla SAMMAKKO-projektiin osallistuneita henkilöitä. Haastateltavat olivat olleet osallisena opetuksessa, sekä SAMMAKKO-projektin suunnitteluryhmässä. Tavoitteena oli haastatella vähintään kahdeksaa henkilöä, sekä ainakin yhtä henkilöä jokaisesta neljästä ammattikorkeakoulusta.

Tavoitteisiin ei päästy kokonaan. Jokaisesta neljästä ammattikorkeakoulusta saatiin kurssilla opettaneen tai suunnittelutyössä olleen henkilön haastattelu, mutta kahdeksasta haastattelusta jouduttiin tinkimään siten että lopullinen määrä haastatteluja jäi kuuteen henkilöön. Tämä johtui pääasiallisesti aikataulujen yhteensovittamisesta koituneista haasteista. Osa henkilöistä, joille haastattelupyyntö lähetettiin, olivat siirtyneet toisiin tehtäviin. Jotkut kokivat osallisuutensa SAMMAKKO-projektiin niin vähäisinä, etteivät halunneet tai kokeneet tarpeelliseksi antaa haastattelua. Osa henkilöistä jäi haastattelematta myös siitä syystä, että yhteistä aikaa ei löytynyt.

Haastattelumuotona käytettiin puolistrukturoitua haastattelumenetelmää, teemahaastattelua (Hirsjärvi, Hurme, 47–48). Haastattelukysymykset olivat yhtenevät, mutta niiden painotus vaihteli. Esimerkiksi suomen kielen opettajaa antamassa haastattelussa keskityttiin enemmän suomen kielen opetuksen toteutukseen ja haasteisiin kuin vaikka suunnitteluryhmään osallistunutta, jolta kysyttiin enemmän SAMMAKKO-projektin suunnittelun erityispiirteistä. Haastattelut tallennettiin nauhurilla.

Tietoa raporttia varten on myös saatu SAMMAKKO-projektiin osallistuneiden henkilöiden itse laatimista materiaaleista. Tällaisia ovat olleet esimerkiksi opintosuunnitelmat, väliraportit ja tiedotteet. Kaiken materiaalin käyttöön on pyydetty lupa asianomaisilta henkilöiltä.

Osallistuin myös muutamaan SAMMAKKO-projektin luentoon ja järjestäjien kokoukseen. Osallistumiseni oli kuitenkin sen verran vähäistä, että tietoperustaa opinnäytetyöhöni en niiden varaan voinut kuitenkaan rakentaa.

Kirjallisina lähteinä käytin haastatteluja laatiessani erilaisiin tutkimusmetodeihin pohjaavaa kirjallisuutta. Evaluoinnissa hyödynsin puolestaan projektikirjallisuutta, pedagogiikkaa käsitteleviä teoksia ja aikaisempia kirjoituksia valmentavista koulutuksista tai monikulttuurisista ympäristöistä.

Haastatteluiden ollessa keskeinen osa aineistoa ja opinnäytetyöni rakentuessa niiden pohjalle, ei niitä ole merkitty lähdeluetteloon suulliseksi lähteeksi.

4 SAMMAKKO -PROJEKTI

SAMMAKKO-projekti oli pilottihanke, jonka järjestivät johdanto – luvussa esitellyt ammattikorkeakoulut eli 4Y – ammattikorkeakoulut. 4Y on lyhenne sanoista neljä yksityistä. Nämä neljä oppilaitosta ideoivat, suunnittelivat ja toteuttivat pilottihankkeen yhteistyössä. Yhteistyöllä haettiin rahoituksen, opetusvastuun jakamista sekä moniammatillisuuden lisääntymistä kurssilla. Samalla pyrittiin kehittämään näiden neljän ammattikorkeakoulun välistä yhteistyötä. Ulkopuolista rahoitusta kurssille ei saatu, joten kurssin budjetti jakautui näiden neljän ammattikorkeakoulun kesken.

Tarpeita hankkeen käynnistämiselle on monia. Ensimmäisenä voidaan mainita ammattikorkeakoululain muuttuminen. Uusi laki mahdollisti ammattikorkeakoulujen tarjoaman maahanmuuttajille suunnatun valmentavan koulutuksen järjestämisen (Ammattikorkeakoululaki, 2013, 17 §).

Voidaan myös todeta, että valmentavasta koulutuksesta on hyötyä maahanmuuttajien kotoutumiselle. Kotouttamisprosessin kannalta valmentavasta koulutuksesta voi myös olla hyötyä. Työvoima- ja elinkeinotoimistojen kautta hakeudutaan yleisimmin erilaisiin kotoutumisohjelmiin. Ilman opiskelupaikkaa jääneet maahanmuuttajat voisivat hyötyä juuri tällaisesta valmentavasta koulutuksesta, mikäli sitä osataan tarjota työvoimatoimistoissa. Työvoimatoimiston ja valmentavaa koulutusta järjestävien tahojen yhteistyö on siis erityisen tärkeää. (Parkkonen, Metsänen, Wernick, Linkola, Nenonen-Andersson, 2011, 25)

Myös kantaväestön ikärakenteesta johtuva työvoimapuolan kasvu luo tarvetta saada ihmisiä nopeasti työmarkkinoille ja opiskelemaan. Työ- ja elinkeinoministeriön laatimasta tiedotteesta selviää, että vuonna 2009 työikäisistä ulkomaalaistaustaisista oli töissä vain puolet. Kantaväestöllä työllisyysaste oli 70,9 %. Ulkomaalaistaustaisista selvä enemmistö on myös työikäisiä. Mikäli ulkomaalaistaustaiset ihmiset eivät pääse opiskelemaan, eivätkä työllisty, ajautuvat he väistämättä syrjäytymisuhan alle. Tämä puolestaan kasaa lisää paineita jo valmiiksi hankalassa tilassa olevaan järjestelmään.

Opiskelijahaku SAMMAKKO-projektiin alkoi 1.8.2012 ja päättyi 24.8.2012. Hakukriteereitä oli mahdollisuus sitoutua koulutukseen 24.9.2012–24.5.2013. Tämän lisäksi hakijoilta vaadittiin suomen tai ruotsinkielen taitotasoa B.2.1. Myös motivaatio opiskella suomalaisessa ammattikorkeakoulussa oli osallistumisen edellytys. Aloituspaikkoja oli kaksikymmentäkahdeksan, mutta varsinainen hakijamäärä jäi tämän alle. Tästä johtuen koulutuksen pääsyvaatimuksista jouduttiin tinkimään, joka aiheutti monenlaisia haasteita toteutukselle.

Hakijoiden vähyyteen vaikutti varmasti tiedotus kurssin maksullisuudesta. Alun perin SAMMAKKO-projektiin osallistumisesta oli myös tarkoitus pyytää 280 euron pääsymaksu. Suomen ammattikorkeakouluopiskelijakuntien liitto, SAMOK, huomautti kuitenkin asiasta, että lain puitteissa ammattikorkeakouluopiskeluun valmentavista kursseista ei voida periä maksua. Kurssi ei myöskään oikeuttanut opintotukeen, mutta osallistujien oli mahdollista hakea työmarkkinatukea.

4.1 Opintojen rakenne

Koulutukseen valittiin opintoja jokaisesta ammattikorkeakoulusta perustuen kunkin oppilaitoksen vahvuuksiin ja koulutusohjelmiin. Opinnot hajautettiin siten, että vuorollaan kukin ammattikorkeakoulu oli vastuussa opetuksen järjestämisestä. Näin kustannukset hajautettiin ja resursseja voitiin käyttää kustakin oppilaitoksesta. Tämä mahdollisti myös kätevän esittelyn jokaisen ammattikorkeakoulun opinnoista ja kampuksista opiskelijoille.

Opintoja oli 32 opintopisteen edestä jakautuen kahdesta neljään opintopistettä kuukautta kohti. Opintojaksot olivat laajuudeltaan kolmesta yhdeksään opintopistettä. Kuukausittaisesta opintopistekertymästä johtuen oikeutta opintotukeen ei kurssin aikana ollut. Opintotuen myöntäminen edellyttää myös päätoimista opiskelua, miksi valmentavaa koulutusta ei katsota.

Suurin opintokokonaisuus puhtaasti opintopistemäärää tarkastellessa oli suomen kielen opetus, laajuudeltaan 9 op. Ruotsia valmennuskoulutuksen aikana opetettiin kolmen opintopisteen edestä. Oppimisympäristöt, kansainvälisen vuo-

rovaikutuksen perusteet, yhteiskunta ja työelämä sekä yrittäjyyden opintojaksot olivat kaikki viiden opintopisteen mittaisia. Näistä suomea ja oppimisympäristöjä opetettiin koko valmennuskoulutuksen ajan. Kaikki opinnot jakautuivat useammalle kuukaudelle siten että niitä oli tarjolla noin yksi opintopiste kuukautta kohden. Liitteenä olevasta kaaviosta käy ilmi opintojen jakautuminen kurssin aikana. Opintojaksojen lomittumisesta johtuen opintopisteiden kokonaiskertymä kuukautta kohden oli keskiarvollisesti hieman alle neljän.

Opinnoista oli mahdollisuus suorittaa myös osasuorituksia sekä mikäli kurssille osallistunut pääsi opiskelemaan johonkin 4Y – ammattikorkeakouluista oli hänen mahdollista hyväksi lukea valmennuskoulutuksessa suoritettuja opintoja käyttäen AHOT – prosessia. AHOT on lyhenne sanoista: aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen (AHOT-prosessit korkeakouluissa, 2013).

Opintojaksot/kuukaudet	Syys	Loka	Marras	Joulu	Tammi	Helmi	Maalis	Huhti	Touko
Oppimisympäristöt 5op	2op.	1op.				1op			1op.
Suomen kieli 9op		2op.	1op.	1op.	1op.	1op.	1op.	1op.	1op.
Ruotsin kieli 3op			2op.	1op.					
Kansainvälisen vuorovaikutuksen perusteet 5op		1op.	1op.	1op.	2op.				
Yhteiskunta ja työelämä 5op					1op.	2op.	2op.		
Yrittäjyys 5op							1op.	3op.	1op.
Opintopisteet/kk	2	4	4	3	4	4	4	4	3

Kuvio 1:Opintojen rakenne ja sijoittuminen valmennuskoulutuksen kaareen (SAMMAKKO-projekti, 2013)

4.2 Pedagogiset ratkaisut

Puhuttaessa maahanmuuttajista on syytä muistaa, että nämä ovat tilastollisesti vain helposti määriteltävä ryhmä. Todellisuudessa maahanmuuttajat ovat hyvinkin heterogeeninen ryhmä, jolla on erilaiset valmiudet oppia, opiskella ja työskennellä Suomessa. Valmentavan koulutuksen tehtävänä on toki tasata näitä eroja kantaväestöön verrattuna, mutta myös keskenään. Toki opettajan tärkeimpänä tavoitteena on tuoda esille Suomalaisessa korkeakoulussa vallitsevat käytänteet ja vaatimukset opiskeluun liittyen. Opettaja tuo tähän heterogeeniseen kulttuuriryhmään siis uuden yhdistävän kulttuurin: oman ammattialan opiskelu- ja työkulttuurin.

Hyvin toteutettuna monikulttuurinen ryhmä pystyy tiimityöllään innovatiivisempaan ja korkeatasoisempiin tuloksiin kuin kulttuuriltaan homogeeninen ryhmä. (Holvikivi, 20). Opiskelijat toimivat vertaisryhmässä ja oppivat asioita toisiltaan, mitä pelkän opettajan johdolla olisi saattanut jäädä oppimatta. Tähän saadun palautteen perusteella päästiin yhdistämällä SAMMAKKO-opintoja samaan aikaan käynnissä olevien tutkintotavoitteisen opintojen kautta. Aidot kokemukset kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa luovat varmasti itsevarmuutta myös tulevaisuudessa työelämään siirryttäessä (Koistinen 2003, 211).

Oppimisympäristöjä hyödynnettiin myös mahdollisimman kattavasti ja käytössä olivat korkeakouluissakin käytössä olevia ympäristöjä, kuten verkkoympäristö Moodle. Suomalaisille opiskelijoille verkkoympäristöt ja tietotekniikan hyödyntäminen opinnoissa on hyvinkin selkeästi käytössä. Toki olen itsekin kuullut nurinaa niiden hankaluudesta kulkiessani oppilaitokseni käytäville. Niiden arvoa tai hyödyllisyyttä ei kuitenkaan ikinä kyseenalaistettu, ainoastaan helppokäyttöisyys. Mikäli verkkoympäristöt aiheuttavat puhetta hankaluudesta jo suomalaisten opiskelijoiden keskuudessa niin SAMMAKKO-projektissa verkkoympäristöt koettiin hankalaksi. Toki niiden käyttö valmentavassa koulutuksessa on hyvinkin perusteltua, sillä jokaisella oppilaitoksella on käytössään

4.3 Suomen kielen opetus

Suomen kieltä opetettiin valmentavan kurssin aikana läpileikkaavasti, eli se kulki rinnastettuna kaikkien opintojaksojen kanssa samaan aikaan. Opintojaksojen opetuskielenä toimi myös suomi. Ratkaisu opettaa suomeksi oli ilmeisen kannattavaa, sillä suomen kielen opettajan mukaan tällä oli selvästi positiivinen vaikutus ryhmän suomen kielen taitoihin.

Yksi SAMMAKKO-projektin suurimmista haasteista oli juuri suomen kielessä. Opiskelijoiden kesken vallitsi voimakas heterogeenisuus suomen kielen taidoissa, joka hankaloitti opiskelua ja opetusta. Ryhmän sisäinen heterogeenisuus suomen kielessä johtui monesta asiasta. Osalla opiskelijoista oli aikaisempi korkeakoulututkinto kotimaastaan ja heidän opiskelumetodit ja kyky sisäistää uutta tietoa oli pidemmällä kuin muilla. Osa oli opiskellut myös muita kieliä elämänsä aikana, joten kielten opiskelutaito oli muita korkeammalla. Myös Suomessa asutun ajan pituudessa oli suuria eroavaisuuksia. Toiset olivat olleet maassa pidempään ja olivat oppineet kieltä huomattavasti enemmän kuin toiset. Toki tutkinto-opiskelijoidenkin keskuudessa esiintyy heterogeenisuutta suomen kielen taidoissa. Tähän vaikuttaa mahdollinen tausta ylioppilaana tai ammatillisen koulutuksen käyneenä (Airola & Juurakko-Paavola 2003, 189).

Heterogeenisuutta lisäsi myös SAMMAKKO-projektiin hakeneiden vähyys. Tarkoitus oli järjestää hakijoille kielikoe, jossa mitattaisiin suomen kielen taitotasoa. Tavoitteena oli, että kurssille osallistuneiden suomen kielen taitotaso olisi B1.2. Johtuen kuitenkin hakijoiden vähyydestä suomen kielen lähtötasosta tingittiin, jotta koulutukseen saataisiin tarpeeksi osallistujia

Haasteita, joita liittyi suomen kielen opetukseen, on koettu myös muissa SAMMAKKO-projektia muistuttavissa valmentavissa koulutuksissa. Ryhmän voimakas heterogeenisuus suomen kielen taitotasossa oli merkittävä haaste, joka on noussut esille myös Metropolian järjestämässä valmentavassa koulutuksessa. Kummallakin kurssilla hakijoiden vähyys johti siihen, että haluttuun taitotasoon B1 kurssin aloittaneiden kesken ei päästy, sillä lähes kaikki hakijat valittiin mukaan kurssille. Metropoliassa haastetta lähestyttiin jakamalla opiskelijat taitojensa mukaan kahteen eri ryhmään. SAMMAKKO-projektissa tätä ei kuitenkaan

voitu tehdä, sillä tuntien osallistuja määrä oli vaihteleva ja ryhmien koko olisi jäänyt hyvin pieneksi. (Parkkonen, Metsänen, Wernick, Linkola, Nenonen-Andersson, 2011, 26)

Suomen kielen lähtötaso oli määritetty tasolle B1.2, eli samalle tasolle mitä vaaditaan kansalaisuuden saamiseksi.

Opetushallituksen määrittelemät taitotasot alkavat tasosta A1, joka on jaettu kolmeen alaluokkaan A1.1-A.1.3. Alkeellisin kielitaidon taso A1.1 määritellään kielitaidon alkeiden hallinnaksi. Se, kuten kaikki muutkin tasot, on jaettu kuullun ymmärtämiseen, puhumiseen, luetun ymmärtämiseen sekä kirjoittamiseen. Kullekin omalle osa-alueelleen on raamit, joiden on tarkoitus selventää kielen hallintaa. Esimerkiksi henkilö, jonka puheen ymmärtäminen on taitotasolla A1.1, vaatii paljon osoittamista, tulkkausta ja kääntämistä. Myös sanavarasto, joka koostuu yleisimmistä sanonnoista ja tervehdyksistä, on erittäin rajallinen.

Seuraavat tasot, A1.2 ja A1.3, ovat vastaavassa järjestyksessä määritelty kehittyväksi alkeiskielitaidoksi ja toimivaksi alkeiskielitaidoksi. Tarkastellessa taas kuullun ymmärtämisen kautta kehittyvän alkeiskielitaidon omaava henkilö ymmärtää yksinkertaisia lausumia, jotka liittyvät välittömään tilanteeseen. Henkilö tarvitsee kuitenkin vielä apua, tulkkausta ja puheen hidastamista. A1-taitotaso vastaa suppea viestintää kaikissa tilanteissa

Taitotaso A2 pitää sisällään välttämättömän sosiaalisen kanssakäymisen ja lyhyen kerronnan. A2.1-tasolla oleva henkilö hallitsee peruskielitason, mutta on sen alkuvaiheissa. A2.2 tasolla peruskielitaito on kehittyvä. B1-tasolla henkilö selviytyy kielellä arkielämässä ja tasolla B1.1 hänellä on toimiva peruskielitaito.

Taso B1.2, joka oli vaatimuksena SAMMAKKO-projektiin osallistumiseen, henkilöllä on sujuva peruskielitaito ja hän selviytyy säännöllisessä kanssakäymisessä syntyperäisen kanssa. Hän pystyy ymmärtämään keskustelun liittyen konkreettisiin tai abstrakteihin asioihin, sekä seuraamaan yksityiskohtaista kerrontaa. Puhuessaan osaa esitellä omia henkilökohtaisia kokemuksia sekä osallistumaan muodollisiin keskusteluihin. Ääntäminen on selkeää ja puhuttaessa satunnaiset virheet eivät haittaa puheen ymmärtämistä. Luetusta tekstistä pys-

tyy nopeasti arvioimaan kannattaako se lukea. Henkilö pystyy myös perehtymään yleisiin teksteihin sekä omaa ammattialaa koskeviin lyhyisiin teksteihin. Vaikeuksia on vain pitkien tekstien kulttuuriviittausten tunnistamisessa. Henkilö pystyy myös tuottamaan yksityiskohtaisiakin tekstejä selkeästi, kuten arvosteluja ja ohjeita. Pystyy myös tuomaan esille hyvin omaa tietoaan ja näkemystään, hankaluutena ainoastaan ajoittaiset hyppäykset asioiden välillä. Äidinkielen vaikutus saattaa tekstissä kuitenkin vielä näkyä

Taitotasoasteikosta selviää hyvin erot niiden välillä jotka pystyvät selviytymään arkisesta kanssakäymisestä Suomessa ja niistä jotka kykenevät ammattikorkeakouluopintoihin kielellisten taitojensa puolesta. Toki abstraktiin ajatteluun ja tekstin tuottamiseen vaaditaan myös harjoittelua. Aikaisempi koulutus, orientoituminen abstraktiin ajatteluun ja osaaminen oppia ovat siis hyödyksi myös valmentavilla kursseilla ja kieliopinnoissa. (Airola & Juurakko 2003, 189-190).

4.4 Ruotsin kielen opetus

Ruotsin kielen vahva asema Suomessa tuli yllätyksenä monelle opiskelijalle. Sen asemaa virallisena toisena kielenä ei joko ollut selitetty tai sisäistetty ennen SAMMAKKO – kurssia. Toisaalta tästä syystä, ne ongelmat joita suomen kielen opetuksen kanssa kohdattiin, jäivät osaksi pois ruotsin opinnoista.

Ryhmä ei ollut ruotsissa lainkaan heterogeeninen vaan kaikilla oli sama lähtötaso eli valmennukseen osallistuneet eivät osanneet ruotsia. Valmennuksen kielikoulutussuunnitelman mukaan SAMMAKKO-projektin aikana tähdättiin taitotasoon A1.1

Ruotsin opintoja pidettiin myös helpompana kuin suomen kielen opintoja. Tämä johtui osaksi siitä, että monet koulutukseen osallistuneista osasivat jo englantia ja sen samankaltaisuus kielellisesti ruotsin kanssa auttoi monia. Myös verrattaessa suomen ja ruotsin kielen kieliopin haastavuutta voidaan ruotsia pitää huomattavasti helpompana kielenä opiskella ulkomaalaisten näkökulmasta.

Nämä opinnot sijoittuivat hankkeen ensimmäiselle puoliskolle, syyslukukaudelle. Laajuudeltaan ne olivat 3 opintopistettä ja opetuksen järjestämisestä vastasi ammattikorkeakouluista Arcada.

4.5 Projektin tavoitteet

Projektin tavoitteet selvitettiin suoritetuissa haastatteluissa. Vastaukset olivat yhteneviä, mutta ne tosin vaihtelivat näkökulmasta riippuen. Tässä opinnäytetyössä tavoitteita käsitellään järjestäjäorganisaation näkökulmasta. SAMMAKKO-projektille oli sekä pää- että sivutavoitteita.

Päätavoitteena pidetään pilotointia ja sen onnistumista. SAMMAKKO-projekti oli ensimmäinen laatuaan, yhteistyössä järjestetty valmentava koulutus. Projektilla haluttiin ennen kaikkea kerätä tietoa ja taitoa sen järjestämiseen tulevaisuudessa. Selvittää haasteita ja mahdollisuuksia ja tarvittavia resursseja.

Pilotointia pidettiin yleisesti onnistuneena. Vaikka valmistuneiden määrä jäi vähäiseksi, niin lehtoreiden ja suunnitteluryhmän kesken vallitsi konsensus, mitä jatkoa varten tulisi kehittää. Esille nousseet ongelmat tai jo toteutetut ratkaisut koettiin hyödylliseksi jatkon suunnittelun kannalta, vaikka ne haastoivat projektia sen ollessa vielä käynnissä. Näitä esille nousseita haasteita, vahvuuksia ja ratkaisuja käsitelläänkin tässä opinnäytetyössä.

Tavoitteena oli myös yhteistyön kehittäminen ammattikorkeakoulujen välillä. Idea projektiin ja yhteistyöhön tuli alun perin Arene-rehtoreilta. Arene on ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto, jonka tavoitteena on lisätä ammattikorkeakoulujen välistä vuorovaikutusta ja kehittää niiden yhteistyötä. SAMMAKKO-projektissa mukana olleet kokivat yhteistyön positiivisena asiana ja projektia rikastuttaneena tekijänä. Monet projektiin osallistuneet kokivat monialaisen yhteistyön ammattikorkeakoulujen välillä mahdollistavan uusia väyliä yhteiseen toimintaa ja kehitykseen. Yhteistyön kehittäminen voi parantaa myös ammattikorkeakoulujen kilpailukykyä valtakunnallisella tasolla.

Projektin tavoitteena oli myös mahdollisimman monen opiskelijan valmistuminen. Tähän tavoitteeseen ei kuitenkaan päästy, sillä kurssin aloittaneista noin joka seitsemäs valmistui. Syy tälle oli kurssilla tapahtunut opiskelijakato, jonka syitä pohditaan tuonnempana. Osa opiskelijoista sai tosin osasuorituksia. Tiettävästi yksikään opiskelija ei päässyt opiskelemaan ammattikorkeakouluihin. Osalla oli selvät valmiudet siihen, mutta muutokset elämäntilanteissa johtivat siihen, että he eivät hakeutuneet valintakokeisiin.

5 LOPPUARVIOINTI

Kirjassa Ideasta Projektiksi (Silfverberg, 2007, 120) kerrotaan loppuarvioinnin tavoitteiksi tuoda esille projektin vaikuttavuus ja tulokset mahdollisimman objektiivisesti. Tämän lisäksi tulee analysoida saatua tietoa sekä kokemuksia mahdollista jatkoa silmälläpitäen. Arviointi on siis oppimista projektista, sen ongelmista, tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta (Virtanen, 2000, 153).

Huomioon on otettava SAMMAKKO-projektin olleen pilottihanke eikä monta kertaa toistunut projekti. Hankkeen kesto ei myöskään ollut niin pitkä, vuosikausia, kestävä prosessi. Hankkeen loppumisesta on myös kulunut noin puoli vuotta. Näistä syistä hankkeen todellista vaikuttavuutta on hankala tai miltei mahdoton lähteä arvioimaan. Myös määrä, jonka hanke tavoitti kohderyhmästään, oli verrattain pieni. Loppuarviointi pyrkii tässä tapauksessa lähestymään analyyttisen lopputarkastelun silmin. Arvioinnin on myös teettänyt ulkopuolinen henkilö. (Silfverberg, 2007, 43-44)

Projektia arvioidaan ja analysoidaan suomennetun SWOT-analyysin avulla. SWOT on suosittu analyysin malli, jossa toteutettua projektia tarkastellaan nelikentässä. Vahvuudet ja heikkoudet ovat projektin sisältä kumpuvia. Uhat ja mahdollisuudet ovat puolestaan projektin ulkopuolisia tekijöitä. Toteutuessaan ne voivat vaikuttaa suuresti projektin kulkuun tai tässä tapauksessa jatkoon. Koska projekti on viety jo päätökseen, niin uhat ja mahdollisuudet keskittyvät nimenomaisesti mahdolliseen jatkoon. Alla olevassa SWOT-analyysissa tosin kohta heikkoudet on korvattu haasteilla. Koin tämän tarpeelliseksi, sillä käsiteltävät kohdat eivät välttämättä ole heikkouksia, mutta ne on otettava jatkon kannalta huomioon. Uhkien alle ne eivät myöskään kuuluneet, koska ne eivät varsinaisesti vaaranna esimerkiksi projektin jatkoa, mutta vaikuttavat suunnitteluun varmasti.

5.1 Vahvuudet

Yhtenä SAMMAKKO-projektin vahvuutena näyttäytyy selvästi kurssin opetuksen integroiminen tutkinto-opiskelijoiden kanssa. Näin tehtiin esimerkiksi Humanistisen ammattikorkeakoulun opettamalla kulttuurien välisen vuorovaikutuksen perusteet – opintojaksolla. Opiskelu tutkinto-opiskelijoiden seassa sai paljon positiivista palautetta SAMMAKKO-projektiin osallistuneilta, sekä tutkinto-opiskelijoilta. Myös lehtorit kokivat käytännön toimivana.

Tällä oli positiivisia vaikutuksia suomen kielen osaamiseen, sillä tutkinto-opiskelijat ja ”sammakkolaiset” pystyivät kommunikoimaan enemmän vertaisinaan. Lisäksi tämä avasi uusia näkökulmia siihen, mitä opiskelu ammattikorkeakoulussa on. Tutkinto-opiskelijat, jotka olivat suuntautuneet monikulttuurisiin opintoihin, saivat taas hyvän esimerkin monikulttuurisen työn kehittämisestä Suomessa. Molemmat puolet saivat tilaisuuden kehittää taitojaan vieraita kulttuureita kohdatessa.

Teoksessa Tutkiva oppiminen (Hakkarainen, Lonka, Lipponen, 129) pohditaan myös osuvasti oppimista asiantuntijuuteen. Jotta asiantuntijuutta voidaan kehittää, tulee henkilön kohdata ja osallistua aitoihin asiantuntijan käytäntöihin. Voimme viedä päätelmää pidemmälle ja pohtia sitä ammattikorkeakouluvalmennuksen kautta. Kehittyäkseen opiskelijana tulee tehdä töitä muiden opiskelijoiden seurassa ja vastaavasti halutessaan opiskella korkeakoulussa tulee henkilön asettaa itseensä aitoon korkeakouluympäristöön. Harva ihminen on toki ollut korkeakouluympäristössä opiskelemassa ennen kuin aloittaa tutkintotavoitteisen opiskelunsa, mutta SAMMAKKO-projektissa ja vastaavissa hankkeissa tilaisuus tälle on erittäin hyvä. On myös huomioitava se, että SAMMAKKO-projektiin valitut opiskelijat olivat aikaisemmalta koulutustaustaltaan hyvin eritasoisia. Myös suomalaisen opiskelukulttuurin tunteminen oli vähäistä, jolloin käytännön esimerkit korkeakouluopiskelusta ovat varmasti arvossaan.

Ruotsin opetusta pidettiin myös SAMMAKKO-projektin yhtenä vahvuutena. Arcada ammattikorkeakoulun tarjotessa tutkintoja ruotsin kielellä resurssit ja tietotaito ruotsin opettamiseen olivat hyvät. Ruotsin opetusta eivät myöskään vaivanneet samat ongelmat kuin suomen kielen opetusta. Ryhmä ei ollut lainkaan

heterogeeninen kielitaidossaan toisin kuin suomessa, vaan aikaisempaa ruotsin osaamista ei ollut. Ruotsi koettiin myös mahdollisuutena, sillä vaativuudeltaan sitä pidettiin suomen kieltä helpompana. Ruotsin asema Suomessa, toisena virallisena kielenä, yllätti myös opiskelijat. Tieto tästä ei ollut välittynyt muita reittejä heille, joten voidaan pitää positiivisena, että viimeistään valmentavassa koulutuksessa tämä kävi ilmi.

5.2 Haasteet

Monen SAMMAKKO -projektin ongelman taustalla voidaan katsoa olleen kurssin luultua pienemmäksi jäänyt hakijamäärä. Tavoitteena oli saada 28 opiskelijaa koko koulutuksen ajaksi, mutta lopullinen hakijamäärä jäi noin kahteenkymmeneen henkilöön.
Syitä pohdittaessa esille voidaan nostaa kurssin esitteessä ollut 280 euron hinta, jonka arvellaan karkottaneen osan hakijoista. Maksua ei kuitenkaan pyydetty, kuten aiemmin kerrotaan. Markkinointiin ei myöskään ollut käytettävissä juurikaan rahaa, koska haastatteluissa selvisi, että SAMMAKKO-projekti ei saanut ulkopuolista rahoitusta ja ammattikorkeakoulujen myöntävä budjetti riitti pääosin muiden kustannusten kattamiseen. Mainostamisen vähyys oli myös tietoinen ratkaisu. Tarkoituksena oli, että tieto kurssista ja sen hyödyistä leviäisi ns. ”puskaradion” kautta. Hyöty tästä kuitenkin näkyy vasta, mikäli SAMMAKKO-projektia jatketaan.

Pieni hakija- ja osallistujamäärä vaikutti mm. siihen, että suomen kielen lähtötasosta jouduttiin tinkimään, jonka vuoksi osallistuneiden heterogeenisuus suomen kielen taidoissa tuotti suuria haasteita suomen kielen opetuksessa. Lehtoreiden vähyys ei mahdollistanut mittavaa yksilökohtaista ohjausta.

Heterogeenisuus ei ollut haasteena pelkästään suomenkielen oppimisessa vaan myös muissa opintojaksoissa. Maahanmuuttaja käsitteenäkin kattaa hyvin erilaisen ryhmän ihmisiä, jotka ovat oleskelleet maassa eripituisen ajan ja ovat taustaltaan hyvinkin erilaisia. Toisilla SAMMAKKO-projektiin osallistuneilla opiskelijoilla oli aikaisempi korkeakoulututkinto ulkomailta, kun taas toisilla oli juuri ja juuri hakukelpoisuudet suomalaisiin ammattikorkeakouluihin. Oppiminen ja

opiskelutaidot olivat osallistujilla hyvin vaihtelevia. Toiset pystyivät omaksumaan uutta tietoa huomattavasti paremmin ja tehokkaammin, koska olivat oppineet siihen aikaisemmin. Toki suomalainen koulujärjestelmä poikkeaa joltain osin muista, mutta aikaisemmat korkea-asteen opinnot olivat silti eduksi.

SAMMAKKO-projektiin osallistuneiden henkilöiden elämäntilanteen vaihtelivat myös suuresti. Valintatilaisuudessa oli tarkoitus kartoittaa hakijoiden valmiutta sitoutua opintoihin koko ajaksi, mutta hakijoiden vähyydestä johtuen tästä jouduttiin luistamaan, kuten edellä on mainittu. Haasteita valmentavaan koulutukseen sitoutumiseen voi nähdä siitä, että noin kahdestakymmenestä aloittaneesta, vain kolme valmistui. Valmistuneet kuitenkin kokivat koulutuksen hyödylliseksi ja olivat sitä mieltä, että SAMMAKKO-projekti antoi heille parempia mahdollisuuksia korkeakouluopiskeluun Suomessa.

Opiskelijamäärä oppitunneilla vaihteli myös suuresti, mikä tuotti haasteita opetukselle. Paikalla oli yleensä kolmesta kahdeksaan oppilasta. Ajallisesti suurimmat ”katohetket” sijoittuivat aikoihin, missä opetusvastuu ja opiskelupaikka vaihtuivat koulusta toiseen. Monet opiskelijat eivät saaneet opintopisteitä kaikista SAMMAKKO-projektin opintojaksoista, vaan osasuorituksia. Osasuoritukset olivat silti mahdollista hyväksilukea, mikäli opiskelija pääsi ammattikorkeakouluun opiskelemaan.

Syytä opiskelun kesken jättämiseen oli monia. Joku pääsi opiskelemaan täydennyshaussa, toinen sai töitä tai työtilanne muuttui. Tarkkaa selvitystyötä opiskelijakadosta ei tehty. Tehtävää hankaloitti se, että kurssin kesken jättäneet opiskelijat eivät välttämättä kertoneet syitä tai heitä ei saatu tavoitettua niiden kysymiseksi. Joidenkin opiskelijoiden vaihteleva osallistuminen aiheutti myös haasteita. Haasteet ilmenivät heidän omassa etenemisessä, mutta myös opetuksen järjestämisessä, sillä opiskelijamäärä vaihteli suuresti. Tähän vaikutti koulutuksen ajankohta iltapäivästä, sillä se oli hankalaa työssäkäyville osallistujille.

Samankaltaisia haasteita on nähtävissä myös Metropolia-ammattikorkeakoulun vastaavassa hankkeessa (Parkkonen, ym, 24).

5.3 Mahdollisuudet

Yhteistyön jatkaminen avaa mahdollisuuksia valmentavan koulutuksen monimuotoistumiselle. Valmentava koulutus kattaa myös suuremman kohdeyleisön, sillä eri korkeakouluihin hakeville opiskelijoille on yksi vaihtoehto. Mikäli jokainen ammattikorkeakoulu järjestää valmentavan koulutuksen itsenäisesti, lisää tämä keskinäistä kilpailua ja saattaa vähentää osallistujamäärää kullakin kurssilla. Yhteistyöstä ja verkostoitumisesta on ollut etua myös ammattikorkeakoulujen kielten opetuksen kehittämisessä (Airola & Juurakko-Paavola 2003, 199-200).

Suomen kielen opetukseen on myös mietitty erilaisia vaihtoehtoja ryhmän heterogeenisuudesta johtuvan haasteen poistamiseksi. Yksi esille noussut vaihtoehto olisi järjestää koko tai osa suomen kielen opetustarjonnasta avoimen ammattikorkeakoulun kautta. Näin jokainen opiskelija voisi saada omalle taitotasolleen vastaavaa opetusta suomen kielessä ja hyötyä näin enemmän valmentavasta koulutuksesta. Tämä mahdollistaa myös henkilökohtaisemman opetuksen ja opintosuunnitelmien laatimisen.

Myös mahdollinen muutos ammattikorkeakoululakiin ja ammattikorkeakoulujen rahoitukseen on mittava mahdollisuus valmentavan koulutuksen järjestämiselle. Rahoituksen sitouttaminen, vaikkakin pienen osan, valmentavassa koulutuksessa suoritettuihin opintopisteisiin luo varmasti lisää halukkuutta kehittää valmentavaa koulutusta. Myös se mahdollistaa koulutuksen markkinointia sekä lisää sen kannattavuutta suuremman hakijamäärän toivossa. Suurempi hakijamäärä tarkoittaa mahdollisuutta valita valmentavaan koulutukseen niitä opiskelijoita, jotka pystyvät sitoutumaan opintoihin sekä ovat kielellisesti tarpeeksi korkealla tasolla vastaamaan ammattikorkeakoulumaailman haasteisiin.

5.4 Uhat

Tällä hetkellä on epäselvää, saako SAMMAKKO-projekti jatkoa. Viimeisissä kokouksissa sovittiin, että projektin jatkamisessa pidetään ainakin vuoden mittai-

nen tauko. Tästä syystä SAMMAKKO-projekti ei jatku ainakaan vielä vuosina 2013-2014. Tästä johtuu myös projektia koskettava suurin uhka. Tämä on mahdollinen 4Y-ammattikorkeakoulujen yhteistyön katkeaminen. Vaihtoehtoina SAMMAKKO-projektille on jokaisen ammattikorkeakoulun itsenäisesti järjestämä valmentava opintojakso. Mikäli tällaiseen ratkaisuun päädytään, niin SAMMAKKO-projekti ei itsessään saa jatkoa. Toki projektin aikana esiin tullutta tietoa voidaan hyödyntää ammattikorkeakoulujen omissa vastaavissa hankkeissa. Mikäli yhteistyötä ei jatketa ja päädytään itsenäisiin projekteihin, menetetään myös osa SAMMAKKO-projektin vahvuuksista kuten monialaisuus ja moniammatillisuus. Myös kustannukset eivät jakaudu yhtä tehokkaasti ja projektissa ei pystytä hyödyntämään eri ammattikorkeakoulujen vahvuuksia. Toki osalle ammattikorkeakouluista voi hyötyä tästä, mikäli maahanmuuttajien halu pyrkiä vain yhteen ammattikorkeakouluun on huomattavasti suurempi kuin muihin.

Projektin rahoituskanavat ovat myös toistaiseksi auki. Hallitus on ehdottanut muutoksia ammattikorkeakoululakiin, jossa ammattikorkeakoulujen rahoituskriteereihin lisätään maahanmuuttajien valmentavassa koulutuksessa suorittamat opintopisteet (Finlex, 20.11.2013). Lain on kaavailtu astuvan voimaan 1.1.2014. Mikäli näin ei kuitenkaan käy, niin tulee rahoituskanavia pohtia. Sopivalla budjetilla ja rahoituksella pystyttäisiin lisäämään valmentavan koulutuksen markkinointia ja mahdollisesti tavoittamaan suurempi osa kohderyhmästä. Tällä tavoilla valmentavaan koulutukseen hakeneiden määrä saataisiin korkeammaksi, jolla pystyttäisiin puolestaan ehkäisemään SAMMAKKO-projektissa esiin nousseita ongelmia.

Laissa ei tosin suoraan mainita kuinka näitä suoritettuja opintopisteitä lasketaan. Esimerkiksi saako Haaga-Helia merkinnän valmentavassa koulutuksessa suoritettuihin opintopisteisiin, jos ne tapahtuvat vaikka Diakonia ammattikorkeakoulun vetovastuun aikana. Mikäli näin on, helpottaa tämä yhteistyön jatkamista, sillä oppilaitoksen on helpompi saada kasaan nämä suoritetut opintopisteet.

Mikäli näin ei ole, herää kysymys yhteistyön jatkamisen kannattavuudesta. Kuten edellä on mainittu, jos yksi ammattikorkeakoulu kokee, että yhteistyössä toteutetussa projektissa suurin osa on halukkaita pääsemään juuri tähän oppilai-

tokseen, voi valmentavan koulutuksen järjestäminen itsenäisesti olla kannattavampaa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Suomi on yrittänyt profiloitua monella osa-alueella edelläkävijänä, sekä teknologisessa kehityksessä että koulumenestyksessä. Kuten PISA-tutkimukset osoittavat tässä on onnistuttu (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009). Tulevaisuudessa kuitenkin kasvava maahanmuuttovirta sekä lisääntyvä monikulttuurisuus elinympäristössämme luo tilanteita ja haasteita joihin on kyettävä reagoimaan, jotta pysyisimme kehityksen kärjessä.

Tämän hetken Suomessa maahanmuuttajilla on kohonnut riski jäädä vaille työtä ja opiskelupaikkaa ja näin ollen myöskin kohonnut riski syrjäytyä. Tällaisiin haasteisiin vastaaminen ei ole pelkästään yhden ammattialan tai tukiverkon vastuulla, vaan yhteiskunnassamme on tapahduttava uudistuksia, jotta kotoutuminen Suomeen onnistuisi. Eri alojen välille on luotava verkosto, joka mahdollistaa tehokkaan kotoutumisen. Maahanmuuttajat on otettava huomioon jokaisella yhteiskunnan alalla, opiskelussa, työelämässä, tukiverkkojen rakentamisessa
Vaihtoehtona on kasvava eriarvoisuus maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä, sekä suuri ja kasvava yhteiskuntaluokka, jonka syrjäytymisriski on mittava.

Voin tässä käyttää esimerkkiä omasta elämästäni, sillä työskentelen lastensuojelulaitoksessa, jossa asiakkaina on pääosin 10-17 vuotiaita nuoria. Nuoret ovat pääosin kantaväestön perheistä, mutta havaittavissa on myös maahanmuuttajataustaisten nuorten lastensuojelullinen tarve. Vaikka työryhmässämme on mittavaa monikulttuurista osaamista, niin kulttuurien välinen vuorovaikutus ei aina ole vaadittavalla tasolla lastensuojelussa.

Yhteiskuntaamme haastaa jo nyt ikääntynyt väestö ja sen johdosta aukeava työvoimapula. Tämänkin hetken tutkinto-opiskelijoilta odotetaan jatkuvasti ripeämpää valmistumistahtia ja oppilaitokset sekä valtion laitokset pyrkivät muuttamaan opiskelujärjestelmäämme tuottamaan valmistuneita opiskelijoita työelämään entistä kiivaammalla tahdilla.

Tarkastellessa asiaa eettisestä näkökulmasta, on kaikille suotava yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet. Vaikkakin täydellistä yhdenvertaisuutta on hankala tai miltei mahdoton saavuttaa, ei sen tule vähentää pyrkimistä siihen. Suomi on profiloitunut maailmalla tasa-arvoiseksi, nyttemmin yhdenvertaiseksi maaksi, jonka koulutus on huippuluokkaa. Tämän statuksen säilyttäminen on meidän kaikkien etujemme mukaista.

Haastatteluissa kysyttiin myös, että onko oppilaitoksilla maahanmuuttajataustaisille tutkinto-opiskelijoille suunnattua opintojen ohjausta. Kaikissa oli tutkinto-opiskelijoille suunnattu henkilökohtainen opintojen ohjaus, mutta vain yhdessä laitoksessa oli maahanmuuttajille suunnattua erityistä ohjausta. Tämä ohjaus toteutettiin suomen kielen opintoina 15 opintopisteen edestä.

Tulevaisuudessa, maahanmuuttajille suunnatun valmentavan koulutuksen yleistyessä, ammattikorkeakouluissa voi myös nousta esille tarve järjestää maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille erityistä ohjausta myös opintojen aikana. Ohjaus on erittäin tärkeä alue ammattikorkeakoulupedagogiikassa ja sillä voidaan ehkäistä opiskelun keskeyttämistä. Vaikka työelämään, suomalaiseen opiskelumetodiin ja muihin vastaaviin asioihin paneudutaan valmentavassa koulutuksessa, on pidettävä huoli, että tutkinto-opiskelijaksi päästessään ei jää ns. tyhjän päälle. Eritoten opiskelutaipaleen alkuvaiheessa on syytä huomioida erilaiset lähtökohdat ja tarjota esimerkiksi kieliopintoja tai tutustuttaa maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita tehokkaammin erilaisiin oppimisympäristöihin. Suomalaiselle henkilölle ammattikorkeakouluissa vaadittavat oppimistaidot saattavat olla luonnollista jatkumoa aiemmin hankituille taidoille lukiosta tai ammatillisesta koulusta. Jollekin nämä saattavat kuitenkin olla vieraita asioita ja perehdytystä näihin olisi hyvä tarjota ammattikorkeakouluissa. Järjestelyt on toteuttava sellaisella tavalla, että ne eivät kuitenkaan eriarvoista eri oppilaita, mutta takaavat yhdenvertaisen mahdollisuuden opiskeluun. (Isokorpi 2003, 111).

Myös tutor-opiskelijakoulutusta voidaan kehittää kohtaamaan maahanmuuttajien tarpeita. Tutor-oppilaille sekä maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus kehittää kulttuurienvälisiä vuorovaikutustaitoja entisestään. Tämä auttaa myös opiskelijoiden ryhmäytymisessä. On pyrittävä estämään maahanmuuttajataustaisten jääminen omaksi vähemmistöryhmäkseen koulun

sisällä. Samalla avautuisi valtavasti non-formaalin oppimisen kanavia kummallekin osapuolelle.

Lähes jokaisessa käyttämässäni maahanmuuttajien opiskelua koskevassa lähteessä kielten opiskelua ja oppimista pidettiin erityisen tärkeänä. Peruslähtökohtana pärjäämiselle ammattikorkeakoulussa, muissa opinnoissa tai työelämässä pidettiin suomen kielen riittävää osaamista ja sen kehittämistä. Vastaisuudessa valmentavassa koulutuksessa suomen kielen opetus tulee myös olemaan hyvin suuressa roolissa. Myös ammattikorkeakouluissa voi olla tarpeen opettaa suomen kieltä maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden yleistyessä.

Myös kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen on panostettava. Seuraavaksi suurimpana esteenä maahanmuuttajien työllistymiselle, kielitaidon jälkeen, pidetään kulttuurieroja (Smura 2012, 91). Korkeakouluissa kulttuurit kohtaavat jo vaihto-opiskelijoiden kautta, mutta maahanmuuttajataustaiset opiskelijat tarjoavat mahdollisuuden tehdä Suomesta entistä monikulttuurisemman. Monikulttuurisuuden lisääntyessä työmarkkinoilla Suomella on mahdollisuus kasvaa kansainvälisesti kilpailukykyisemmäksi maaksi.

7. OPINNÄYTETYÖPROSESSIN POHDINTA

Tunnustan, että en ala-asteen jälkeen ole ollut mallioppilas, ja opiskelumetodini vaikuttavat varmasti kauhistuttavilta. Olen monesti pohtinut ja toivonut pystyväni opiskelemaan nopeammin, paremmin ja korkeammalle, mutta aina se on jäänyt vain toiveiden tasolle.

Kuten monissa muissakin koulutehtävissäni, minulle tuli opinnäytetyöni kanssa kiire. Tämä näkyy varmasti työn jäljessä, mutta tunnustan sen. Olen opinnäytetyötäni tehdessä havainnut kuitenkin arvokkaita asioita itsestäni ja toimintamalleistani. Ensimmäiseksi voin sanoa, että olen enemmän tekijä kuin kirjoittaja. Tapani tuottaa tekstiä ei ole millään lailla johdonmukainen ja näin pitkässä työssä se tuli hyvin esille. Ajatukseni juoksee välillä turhankin nopeasti ja kirjoittaessani tätä kappaletta ovat mietteeni jo seuraavassa. Saatan kirjoittaessani pomppia eri lukujen välillä kirjoittaen tämän kappaleen tänne ja seuraavan tyystin toiseen lukuun.

Haittapuolena tästä on se, että tunne tekstin valmistumisesta tai työn loppuun saattamisesta ei synny. Luvut valmistuvat hitaasti kirjoittaessani kaikkia samaan aikaan. Erään arvokkaan opetuksen sain henkilökohtaiselta opintojenohjaajaltani, joka kertoi omasta kirjoittamismetodistaan. Kirjoittamalla jokaiseen lukuun ranskalaisilla viivoilla sisältöä ja omia muistiinpanoja saan nopeasti laitettua mietteeni muistiin. Palaamalla näihin muistiinpanoihin voin heti ruveta kirjoittamaan niitä vain auki.

Huomasin myös, että jatkuva paine lähestyvästä palautuspäivästä ei saanut minua vain työskentelemään pidempiä aikoja vaan se sai minut myös motivoituneemmaksi työskentelijäksi. Tekstin tuottamiseen pätee sama asia minkä olen oppinut työpaikallani. Nautin työskentelystä paineen alla. Pitkän matkan päässä olevat aikarajat saattavat ahdistaa ja ”lukottaa” kirjottamistani. Heti paineen iskiessä päälleni intoni kirjoittaa on aivan toinen ja ahdistukseni katoaa. Tästä saa helposti käsityksen, että nautin tehtävieni tekemisestä viime tingassa. Asia ei kuitenkaan ole niin, vaan tarvitsen sisäistä painetta tulosten aikaansaamiseen.

Siirtäessä ajatukset tulevaisuuteen olen huomannut, että minun on kehitettävä huomattavasti tuottamani tekstin tasoa. Kirjoitukseni ovat välillä täynnä puhekielisiä rakenteita ja sanoja. Tähän on johtanut joko pitkä tauko asiallisessa kirjoittamisessa tai se, että olen kirjoittanut ja kommentoinut erilaisilla internetfoorumeilla ja keskusteluohjelmissa pääosin puhekielellä. Tällainen omaleimainen tyyli sopi ehkä aikoinaan Aleksis Kiven kaltaiselle kirjoittajalle, josta häntä taannoin kritisoitiin. Tavalliselta tallaajalta, kuten minulta, odotetaan aivan muuta.

Olen myös huomannut, että kirjoitan välillä aivan liian pitkiä lauseita. Malliesimerkkejä siitä kuinka niiden alun unohtaa, kun on päässyt sen loppuun. Myös samojen sanojen toistaminen on tekstissäni liian yleistä. Olen myös kauhukseni huomannut, että kielioppisäännöt ja yhdyssanavirheet ovat kirjoituksissani yleistyneet aivan liikaa. Luojalle kiitos tietokoneohjelman automaattisesta virheiden korjauksesta, vaikka ei sekään kaikkea huomaa.

Haastatteluiden toteuttaminen oli minulle huomattavasti mielekkäämpää kuin tekstin tuottaminen. Olen aina pitänyt puhumisesta, ehkä vähän jopa oman ääneni kuuntelemisestakin, joten koin oloni haastatteluissa joissain määrin luonnolliseksi. Toki haastattelukokemusta minulla on elämäni aikana kertynyt hyvin vähä, mikä välillä sai aikaan kiusallisia tilanteita omasta puolestani.

Opinnäytetyöni johdosta minulle on herännyt kiinnostus tutkia maahanmuuttajien asemaa Suomessa tarkemmin. Myös kiinnostus vieraita kulttuureita kohtaan on nostanut myös päätään. Työskennellessäni lastensuojelulaitoksessa, koen tarpeelliseksi perehdyttää itseäni tarkemmin toisiin kulttuureihin ja kieliin. Kulttuurituntemusta tarvitaan myös tällä alalla vakaan ja turvallisen ympäristön takaamiseksi myös maahanmuuttajataustaisille lapsille, joille suomalainen suhtautuminen joihinkin asioihin saattaa vaikuttaa hyvinkin vieraalta.

Olen myös kasvanut kriittisemmäksi omaa työskentelyäni kohtaan. Välillä jopa siinä määrin, että opinnäytetyöni tekemisestä ei ole tahtonut tulla mitään. Kirjoitettuani asioita saatoin huomata poistavani, koska en ollut niihin tyytyväinen. Onneksi pieni konjakkitujaus auttoi hillitsemään tätä itsekritiikkiä. Tosin tätä käytäntöä kritisoitiin varovasti opinnäytetyöni esittelyssä, joten katsoin viisaammak-

si vaihtaa rommiin. Vakavasti ottaen, koen tämän itsekriittisyyden kasvun hyödyllisenä. Ilman sitä en olisi saattanut pohtia omia työskentely- ja opiskelutapojani ja moni tärkeä asia olisi saattanut jäädä huomaamatta.

Jatkossa minun tulee edelleen keskittyä töitteni aloittamiseen hyvissä ajoin. En tiedä onnistuuko tämä vielä seuraavassa tehtävässäni, mutta eteneminen vauvan askelin on kuitenkin etenemistä ja oppia ikä kaikki.

LÄHTEET

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodin valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus

Aaltola, Juhani & Valli, Raine (toim.) 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimusten teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus

AHOT-korkeakouluissssa-projekti 2013. Tiedote: ”Mitä AHOT on. 29.11.2013 http://www.tunnistaosaaminen.fi/node/23

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351

Hakkarainen Kai & Lonka, Kirsti & Lipponen, Lasse 2008. Tutkiva oppiminen. Järki, tunteet ja kulttuuri oppimisen sytyttäjinä. 6.-8. painos. Werner Söderström osakeyhtiö.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammattikorkeakoululain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi HE 9/2013

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki University Press.

Miettinen, Anneli 2013. Julkaisu: ”Maahanmuuttajat. Väestöliitto. 19.11.2013. http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja-ja-linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009. Tuloksia: ”PISA-tutkimus ja –tulokset 2009. 21.11.2013. http://www.minedu.fi/pisa/2009.html?lang=fi

Parkkonen, Vesa & Metsänen, Riitta & Wernick, Elene & Linkola, Jussi & Nenonen-Andersson, Birgitta 2011. Ammattikorkeakouluopintoihin valmentavan matkassa. Teoksessa Milla Laasonen & Päivi Keränen Puurtajasta uranuurtajaksi.

Uusia väyliä maahanmuuttajien ammattikorkeakouluopintoihin ja urakehitykseen. Metropolia ammattikorkeakoulu, Kulttuuri ja luova ala.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
Silfverberger, Paul 2007. Ideasta projektiksi. Projektityön käsikirja. 1. painos. Edita Publishing Oy.

Sisäasiainministeriö 2013. Julkaisu: ”Maahanmuuton vuosikatsaus 2011. 28.11.2013

Smura, Anne 2013. Työnantajan näkemyksiä maahanmuuttajien oppimisesta ja työllistymisestä. Teoksessa Saara Hiltunen (toim.) Maahanmuuttajien matka suomalaiseen yhteiskuntaan. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Tilastokeskus 2011. Suomen virallinen tilasto: ”Ulkomaalaiset ja siirtolaisuus 2011. 17.11.2013.
http://www.stat.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yvrm_ulsi_201100_2012_6360_net.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö 2012. Tiedote: ”Tutkimus: Työvoimapuola uhkaa koko Suomea. 17.11.2013.
http://www.tem.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotearkisto/vuosi_2012?109336_m=105335

Työ- ja elinkeinoministeriö 2013. Raportti: ”Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2013. 17.11.2013.
http://www.tem.fi/files/37758/TEMrap_38_2013_web_23102013.pdf

Vilkkanen Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Virkki, Pekka & Somermeri, Arvo 1992. Projektityö. Kehittämisen moottori. 4.-7. painos. Edita Publishin Oy.

Virtanen, Petri 2000. Projektityö. Porvoo: WSOY.

LIITTEET

Haastattelukysymykset

1. Haastateltavan nimi ja oppilaitos
2. Mikä oli teidän tehtävänne SAMMAKKO-projektissa?
3. Miten te lähditte mukaan SAMMAKKO-projektiin?
4. Oletteko keränneet opiskelijoilta palautetta? Millaista se oli? Voinko nähdä sen?
5. Minkä takia projekti toteutettiin? Mikä teki siitä juuri maahanmuuttajille suunnatun?
6. Mitä haasteita projektin aikana nousi esille? Entä millaisia vahvuuksia hankkeesta löytyi?
7. Miten haasteisiin reagoitiin? Tulisiko jotain muuttaa jatkossa? Onnistuiko pilotointi?
8. Mitkä olivat projektin tavoitteet? Päästiinkö niihin?
   Mitkä siis olivat tavoitteet hankkeen järjestäjien näkökulmasta.
9. Mitä varten ammattikorkeakoulut tekivät yhteistyötä? Mitä sillä saavutettiin? Toimiko yhteistyö?
10. Onko oppilaitoksessanne erityistä ohjausta maahanmuuttajataustaisille tutkinto-opiskelijoille?